

[Aage Fogh.]

i realkreditkommissionen, så vi kan nå et slutresultat med disse meget vigtige lovforslag, som man venter på ude omkring.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Erhard Jakobsen: Da der fra forskellig side er ytret ønske om at få sagen behandlet i udvalg og også mit parti er indstillet derpå, skal jeg foreslå, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning vedtoges dette forslag.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til økonomi- og arbejdsministeren af Alfred Jensen m. fl. („Hvad agter regeringen at gøre for at skaffe beskæftigelse til de mange arbejdsløse?“).

Ordføreren for forespørgerne (Alfred Jensen): Massearbejdsløsheden er knyttet intimt til det kapitalistiske samfundssystem. Den kan have større eller mindre omfang, men den findes stedse og antager af og til et uhyggeligt omfang. Samfundsmæssigt set betyder det, at man går glip af umådelige mængder af varer og goder, som de arbejdsløse ville være i stand til at producere, hvis deres arbejdskraft blev udnyttet på samme måde som de øvrige arbejdendes. For de mange tusinde, der rammes af ledighed, betyder det lidelser og afsavn, ikke alene for dem selv, men også for deres pårørende. Det virker meningsløst, at mennesker, der vil og kan arbejde, holdes ude fra produktionen. Gennem tiderne er det derfor også gang på gang vist, hvor urimeligt det er, at samfundet ikke indretter sig på en mere fornuftig måde, så alle arbejdstøere kan være med til at producere for fællesskabet og derved gøre tilværelsen lettere og rigere.

Der er også udfoldet store bestræbelser for at komme arbejdsløsheden til livs, så vi kunne overvinde en af tidens værste svøber. Under anden verdenskrig blev det fra mange sider stillet i udsigt, at arbejdsløsheden ikke

ville blive tolereret, når menneskene blev den nazistiske fare kvit. Der blev også i vort land udstedt løfter om, at når krigen var forbi, ville vi ikke vende tilbage til tilstande, der var præget af krise og arbejdsløshed. Hvor meget der end tales om bedre beskæftigelsesforhold — ja, undertiden er der dem, der taler om overbeskæftigelse — står det fast, at arbejdsløsheden fortsat har redet vort land som en mare. Tusinder af medborgere har lidt under gentagne arbejdsløshedsperioder, hvor hjælpen ikke rækker hverken helt eller halvt til, og hvor tanken om en usikker fremtid hviler som en hård belastning på den arbejdsløse og hans familie. Dertil kommer, at arbejdsløsheden også gennem disse år fortsat har kastet sin skygge over adskillige arbejderhjem, hvor risikoen for, at familieforsørgeren blev sat uden for arbejdspladsen, hang som en mørk trussel, hvorimod der intet var at stille op.

Det var vel med henblik på denne frygt, at der på en af valgplakaterne i 1950 med manende ord stod: „Far må ikke blive arbejdsløs“, og man så bekymrede personer: barn og moder. Det er klart, at der her blev henvist til den katastrofe, det er, når et hjem rammes af arbejdsløshed, og det er klart, at en sådan plakat måtte gøre indtryk på alle.

Spørgsmålet var dengang som nu ikke alene et spørgsmål om at hindre en stigning i de arbejdsløses tal, det var også et spørgsmål om at sikre beskæftigelse til de mange tusinde, der var uden for produktionen. Gennemsnitstallet for arbejdsløse året igennem var da omkring 60 000, et tal, der står i skærende kontrast til talen om fuld beskæftigelse, og som er en ganske god illustration til, hvor slet løfterne om at sikre arbejde til alle er blevet indfriet. Man må ikke glemme, at gennemsnitsledigheden ikke siden anden verdenskrig nogen sinde har været under 50 000.

Det understreger stærkt, hvor alvorligt beskæftigelsesproblemet har været og er, og det betyder, at der, selv om vi ikke har haft så dybtgående og omfattende kriser som i 1930'erne, alligevel i vintertiden har været et ledighedstal på 130 000-140 000, ja, helt op til 150 000 eller tal, der stærkt nærmer sig dem, vi kendte i de største arbejdsløshedsperioder i de værste kriseår i 1930'erne.

[Alfred Jensen.]

Det skal også bemærkes, at Dansk Arbejdsmands Forbund i adskillige perioder har måttet udbetale understøttelse til omkring 100 000 af dets medlemmer.

Det var derfor forståeligt, at socialdemokratiet formulerede den før omtalte parole og derigennem stillede i udsigt, at det gennem sin politik ville sikre arbejde til beskæftigede såvel som til arbejdsløse. Det må vel være ud fra de betragtninger, at samme parti under forhandlingerne om forfatningen i 1953 gik ind for, at retten til arbejde skulle knæsettes i selve forfatningen. Kommunerne, som jo ustandselig har krævet, at samfundet måtte erkende sin pligt til at skaffe arbejde til sine borgere og, hvis det ikke var i stand til det, at yde dem erstatning for mangel på arbejdsfortjeneste, har selvsagt været enige med socialdemokratiet derom og deltog i den argumentation, som var nødvendig, for at man kunne nå til at få en paragraf herom i grundloven. Det var den argumentation, der blev ført frem fra vore to partier, der førte til, at retten til arbejde blev indskrevet i den nye grundlov. I § 75 står der som bekendt:

„Til fremme af almenvellet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for arbejde på vilkår, der betrygger hans tilværelse.“

Jeg skal villigt erkende, at paragraffen ikke har fået en forpligtende form, så samfundet i tilfælde af, at der ikke findes beskæftigelsesmuligheder, påtager sig erstatningspligt, men da der vel næppe indføres hverken meningsløse eller overflødige ting i en grundlov, indeholder denne paragraf dog en moralsk forpligtelse til såvel af hensyn til samfundet som til den enkelte at sætte ind for at sikre fuld beskæftigelse. Med forfatningen af 1953 har man givet borgerne et moralsk krav på beskæftigelse på vilkår, der betrygger deres tilværelse. Vi nærmer os nu snart 4 års dagen for den nye forfatnings ikrafttræden, og der er heller ikke længe til 4 års dagen for den regerings tiltræden, som lovede en ny politik, nemlig den socialdemokratiske regering. Den kom til på baggrund af den meget løfterige plakat „Far må ikke blive arbejdsløs“, og den var udstyret med forfatningsmæssige bestemmelser, som sagde, at det skulle tilstræbes, at der blev skabt beskæftigelse til enhver

arbejdsduelig borger. Trods dette udstyr, trods forfatningens moralsk forpligtende bestemmelse går der dog efter det sidste officielle tal 107 000 arbejdsløse, og ledigheden har i denne vinter, som er særdeles mild, været oppe på over 140 000. Det vil sige, at mangan en fader i denne 4 års periode er blevet arbejdsløs og har måttet døje alle de lidelser, der følger deraf. Med undtagelse af 1954 har arbejdsløshedstallet årgennemsnit konstant ligget højere end i 1953, da det blev opgjort til 9,2 pct. Procenttallene var for årene derefter henholdsvis 8, 9,7 og 11,1.

Da regeringen i 1954-55 som foranstaltninger mod valutakrisen fik gennemført kreditstramning, nedskæring af købekraften, begrænsning af den offentlige anlægsvirkosomhed og reduktion af boligstøtten, stillede den i udsigt, at den ved nedskæringerne overflødiggjorte arbejdskraft ville blive opslugt af eksporterhvervene. Ledighedstallene taler imidlertid et andet sprog. Som allerede nævnt steg ledigheden; arbejdsløsheden var i 1956 omtrent 40 pct. højere end i 1954. Det betyder, at de med så megen dygtighed fremkaldte forhåbninger om beskæftigelse ikke er gået i opfyldelse. Industrien har ikke kunnet øge beskæftigelsen. Efter statistisk departements opgørelse faldt industriens indekstal for beskæftigelse fra 106 i 1954 til 105 i 1955 og helt ned til 101 i 1956. Det betyder, at selv i eksporterhvervene er der opstået en permanent arbejdsløshed, ikke alene for landarbejderne, men også for arbejderne i eksporterhvervene inden for industriens område. Byggefagene er dog hårdest ramt. Medens gennemsnitsledigheden her i 1953 udgjorde 9 pct., var den i 1955 oppe på 13 pct., og den er endda steget siden. Murerfaget alene havde sidste år en ledighedsprocent på op mod 17, og i dag, i denne milde vinter, noterer man for hele landet en arbejdsledighed for murerne på 36 pct., og det, skønt der er stor mangel på boliger. Selv om der er en sådan mangel på boliger, er udsigterne for beskæftigelse ved byggeriet alt andet end lyse. Ifølge forliget af 1955 skal det samlede statslånsbeløb for 1957-58 skæres yderligere 15 mill. kr. ned, så der kun bliver 300 mill. kr. til rådighed mod 315 mill. kr. i indeværende år og 335 mill. kr. forrige år. Når stigningen i byggeomkostningerne tages i betragtning, be-

[Alfred Jensen.]

tyder det en stor nedgang i boligbyggeriet. Omkostningerne er opgjort til at ligge 24 points højere end i januar 1954, d. v. s. en stigning på omkring 9 pct. Udsigterne til at komme i arbejde for dem, der er vant til at være beskæftiget ved byggeriet, er altså meget små, og i en række kommuner landet over, ikke mindst landkommuner, er man klar over, at det bliver småt med beskæftigelse i denne sommer. Det sker meget ofte, at såvel de, der går på kontrolstedet, som de, der står på arbejdspladsen, spørger sig selv, om de ikke skal emigrere til Australien, New Zealand eller Canada, fordi de føler, at der ikke alene kortfristet er dårlige udsigter for deres eksistens, men også fremefter. Om deres håb om at finde bedre forhold andre steder er realistisk, er en anden sag, men i virkeligheden ser arbejderne meget mørkt på fremtiden.

Det er på denne baggrund, vi har stillet vor forespørgsel, og det er rimeligt, at regeringen ved denne lejlighed giver udtryk for, hvad den agter at gøre for at skaffe beskæftigelse til de mange arbejdsløse.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag):

Jeg benytter meget gerne den anledning, den stillede forespørgsel giver mig, til at give en redegørelse for beskæftigelsessituationen og for den politik, der er ført og bliver ført med henblik på at begrænse og nedbringe arbejdsløsheden.

Tallene for 1954, 1955 og 1956 viser, at vi i gennemsnit har haft en bedre beskæftigelse og en lidt lavere arbejdsløshed i denne 3 års periode end i den nærmest foregående. Beskæftigelsen lå ifølge statistikken på ca. 614 000 mod 593 000 i perioden 1951-52-53. På tilsvarende måde har ledigheden, beregnet i ureducerede tal, været noget lavere. I perioden 1954-55-56 har den ligget på 9,2 pct. mod 9,6 pct. i 1951-52-53. Imidlertid har der inden for den sidste 3 års periode været en betydelig ujævnhed i beskæftigelsesudviklingen. De laveste ledighedstal havde vi i 1954. Da lå arbejdsløshedsprocenten for hele landet under 8; det er vel overhovedet det laveste arbejdsløshedstal, vi har haft. I hvert fald skal vi helt tilbage til 1920 for at finde et tilsvarende lavt tal. Efter den tid kom forværringen i valutaforholdene og den række økonomiske

foranstaltninger, som blev nødvendiggjort heraf; under indflydelse heraf har ledigheden senere været opadgående. I fjor blev beskæftigelsesforholdene yderligere forværret dels i kraft af arbejdskonflikten, dels i kraft af den hårde og lange vinter. Denne tendens til forværring synes imidlertid efter de senest foreliggende tal at være vendt. I hvert fald viser tallene for december, januar og den forløbne del af februar en større beskæftigelse og en mindre ledighed end i de tilsvarende måneder i det foregående år.

Jeg skal nævne et par tal. Vi havde i december 1956 en beskæftigelse på 589 000 mod kun 566 000 i december 1955. Hertil svarer, at ledigheden i december 1956 lå på 13,7 pct. mod 16,7 pct. året i forvejen. Der er altså her tale om en ganske tydelig forbedring. Januartallene viser noget tilsvarende, og februartallene også noget tilsvarende. Jeg kan nævne, at der i 3. uge af februar 1956 var en ledighed på 129 000. Den var for 3. uge af februar i år faldet til 99 000. Det tilsvarende fald i arbejdsløshedsprocenterne er fra 19,1 til 14,6, med andre ord en ganske mærkbar forbedring.

Jeg er naturligvis helt på det rene med, at en stor del af denne forbedring skyldes det mildere vinterklima, men når man på den anden side ser, hvordan der for alle vintermånederne igennem er en bedre beskæftigelse i år end i fjor, og at der ikke uge for uge har været et mildere klima i år end sidste år, giver det nok grund til at tro, at der ved siden af den forbedring, der er indtruffet på grund af klimaforholdene, også gør sig en vis reel beskæftigelsesmæssig forbedring gældende, som det naturligvis netop i disse sæsonbetonede måneder er meget svært at måle konkret.

En arbejdsløshed, der år for år siden 1945 har svinget omkring en halv snes procent i årsgennemsnit, er imidlertid en alt for stor arbejdsløshed. Man kan naturligvis sammenligne med ledighedsforholdene i 1930'erne eller i 1920'erne og konstatere, at beskæftigelsen nu og i alle efterkrigsårene har været væsentlig bedre end i 1930'erne og i 1920'erne. Man kan konstatere, at den arbejdsløshed, vi kendte dengang, vel var omkring dobbelt så stor året igennem som den, vi har nu, men det er kun en ringe trøst. Man må fastslå, at de ledighedsfor-

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

hold, vi kender, svingende omkring et årsgennemsnit på en halv snes procent, er en væsentlig større ledighed, end man har i vore nabolande, og en væsentlig større ledighed, end vi her i landet kan tolerere. Denne ledighed føles så meget desto værre, som den er meget ulige fordelt over fagene og ulige fordelt over landets forskellige geografiske områder.

Jeg har søgt at få nogle tal frem, der belyser, i hvor høj grad det er arbejdsmændene, der rammes af arbejdsløsheden, og som samtidig viser, at det især er én bestemt kategori af arbejdsmænd, der rammes meget hårdt af disse arbejdsløshedsforhold. Det er specielt de arbejdsmænd, der er beskæftiget ved udendørsarbejde, ved jordarbejder, vejarbejder, landbrugsarbejder, dræningsarbejder o. s. v., som i særlig høj grad er udsat for arbejdsløshedsrisiko. Jeg skal ikke tynde fremstillingen her med at nævne alt for mange tal, men skal ganske kort give konklusionen.

Hvis man sammenligner ledighedsforholdene for arbejdsmænd ved udendørsarbejde med ikke-arbejdsmænds ledighedsforhold, finder man, at arbejdsmænd ved udendørsarbejde om vinteren har 6 gange så høj ledighed som ikke-arbejdsmænd, og at de om sommeren har 3 gange så høj ledighed som ikke-arbejdsmænd. Disse forhold giver samtidig forklaring på de beskæftigelsesmæssigt meget dårlige vilkår, man har i de såkaldte arbejdsløshedsøer i Nørrejylland og i en række østjyske købstæder. I disse egne af landet er ganske simpelt en større procentdel af arbejdskraften arbejdsmænd, som fortrinsvis er beskæftiget med udendørsarbejde. Disse arbejdsmænd rammes året rundt af en højere ledighed end andre arbejdere og bliver ganske særlig hårdt ramt i vintersæsonen. Det er det, der bevirker, at man i de såkaldte arbejdsløshedsøer har en ledighed, der både om sommeren og om vinteren er større end i det øvrige land, men som ganske særligt om vinteren viser sig at være meget, meget tyngende. Den tynger først og fremmest de arbejdsmænd, der rammes af den, men virker også som en byrde for hele erhvervslivet, for den kommunale økonomi, for hele samfundslivet i de pågældende områder.

Midlet til en varig nedbringelse af den alt for store arbejdsløshed er vel nok at finde, hvis man skal sige det kort, i en udvidelse af industriproduktionen. Hvis denne bliver udvidet, således at man samtidig får en stærk udvidelse af industrieksporten, vil det løse beskæftigelsesproblemerne. Det vil drage arbejdsmændene fra de sæsonramte jordbearbejdningsfag ind som industriarbejdere, hvilket vil give arbejdsmændene en højere og jævner beskæftigelse. Det vil bidrage til at løse de store årganges problem og skulle også i kraft af industrieksporten medvirke til løsning af valutaproblemet. En sådan udvikling henimod større industrialisering er i gang, men den tager tid.

Jeg tror ikke, at det helt klart fremgik af redegørelsen fra den ærede ordfører for forespørgerne, hvordan der er sket en udvidelse af vor industriproduktion og af vor industribeskæftigelse i hvert fald i visse fag. Jeg skal her nævne jern- og metalindustrien, som er en af vore stærkest ekspanderende industrier. Her beskæftigedes i 1951 104 000 arbejdsløshedsforsikrede arbejdere. I 1955 var tallet steget til 116 000. Denne udvidelse af beskæftigelsen i jern- og metalindustrien med 12 000 mand var for 4 000 mands vedkommende ufaglærte arbejdere og for restens faglærte arbejdere. Man ser altså, hvordan der ved udvidelsen af en udpræget faglært industri som jern- og metalindustrien også sker en beskæftigelsesforøgelse for de ufaglærtes vedkommende.

Selve industriproduktionens udvikling går naturligvis i kurver. Fra 1950-53 havde vi en praktisk talt uændret industriproduktion. Alligevel steg i den periode industrieksporten med ca. 20 pct. Fra 1953-56 er industriproduktionen vokset med 8 pct. Jeg nævner det ikke, fordi det er noget meget voldsomt tal, som vi skal føle os tilfredse med; men der har altså været en fremgang, selvom fremgangen vel nok set fra alle synspunkter har været for lille. Denne fremgang har været endnu stærkere for industrieksportens vedkommende. Fra 1953-56 er industrieksporten vokset med ca. 75 pct., og det er gennem en yderligere udvidelse af industriproduktionen, at problemerne skal løses, både beskæftigelsesproblemet, arbejdsløshedsproblemet, de store årganges problem og i det lange løb også valutaproblemet.

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

Ved siden af den udvikling, der her er i gang, er der imidlertid truffet en lang række foranstaltninger, som dels på kortere sigt, dels på længere sigt skal medvirke til at nedbringe ledigheden.

Jeg har ved flere tidligere lejligheder haft adgang til for det høje ting at redegøre for de foranstaltninger der er truffet over for de såkaldte arbejdsløshedsøer, og jeg skal ikke her gentage hele fremstillingen af det, der her er sat i gang, men kun nævne nogle hovedpunkter ganske kort.

Der er i en række købstæder, der er særlig ledighedsramte, og i Ålborg og Hjørring amter nedsat særlige initiativudvalg, hvor en række lokale kræfter omkring kommunalbestyrelsen, de lokale organisationer, amtsrådene, omkring de lokale faglige organisationer, de lokale handelsorganisationer o. s. v. sætter et betydeligt arbejde i gang for at finde lokale muligheder for en forbedring af beskæftigelsesforholdene. Disse initiativudvalg står i direkte forbindelse med centraladministrationen, og der udføres næsten et dagligt arbejde for at finde frem til nye beskæftigelsesmuligheder.

Endelig blev der i fjor i folketinget vedtaget en ændring i de støttelove, de udlånsmuligheder, der findes over for industri, håndværk, fiskeri og fiskerivirksomheder under henholdsvis handelsministeriet og fiskeriministeriet, således at statslån på særlig favorable vilkår kan stilles til rådighed for etablering eller udvidelse af privat erhvervsvirksomhed i de særlig ledighedsramte områder. Der har været en lang række projekter fremme, og alle projekterne er blevet omhyggeligt bearbejdet. Man kunne måske have håbet, at endnu flere og endnu bedre projekter var kommet frem, men der er dog blevet bevilget lån i det relativt korte tidsrum siden disse loves gennemførelse på ca. 2¼ mill. kr. til industrivirksomheder og ca. ½ mill. kr. til håndværksvirksomheder.

Der er vedtaget højere tilskud til gennemførelse af grundforbedringsarbejder; der er udstedt påbud til statens styrelser om at tage hensyn til arbejdsløshedsøerne ved afgivelse af ordrer og ved placering af virksomheder. Der er nedsat et overflytningsudvalg med deltagelse af hovedorganisa-

tionerne, som skal medvirke til at skaffe arbejdere fra arbejdsløshedsøerne beskæftigelse og bolig i andre dele af landet, hvor beskæftigelsesforholdene er bedre.

Industriens lokaliseringsproblemer er underkastet særlig undersøgelse. Der er nedsat et særligt udvalg, som skal beskæftige sig med mulighederne for i Store Vildmose at placere et tørvefyret elektricitetsværk, som skulle kunne skaffe et ret stort antal arbejdere dér på egnen beskæftigelse i en lang årrække, hvis projektet ellers efter udvalgets bearbejdelse viser sig anbefalelsesværdigt og gennemførligt.

Arbejdskraftens uddannelse er et problem, som har den største positive betydning for beskæftigelsens udvikling både på kortere og på længere sigt. Der er gennem den nye lærlingelov sket en forbedring og smidiggørelse af den faglige uddannelse, og der vil formentlig også blive adgang til uddannelse af flere lærlinge, end vi i øjeblikket har i lære.

Også den ufaglærte arbejdskraft er der tænkt på. Vi har statens arbejdsmandskursus, hvor vi nu har givet erhvervsmæssig kursusuddannelse til op imod 6 000 danske arbejdsmænd. Der er i øjeblikket en ny skole under opførelse oppe i Sandmosen, et af de hårdt arbejdsløshedsramte områder, hvorved man yderligere skulle kunne intensivere kursusarbejdet blandt ufaglærte.

Det er tanken i løbet af kort tid at nedsætte en kommission, som virkelig gennemgribende skulle undersøge alle problemerne i forbindelse med de ufaglærtes erhvervsuddannelse. Vi er i arbejdsministeriet af den opfattelse, at de nye materialer, de nye produktionsmetoder i høj grad stiller krav også til de ufaglærtes uddannelse.

Jeg kunne også her nævne de mange penge, der er sat ind på landvindingsarbejderne, og det er, så vidt jeg har forstået det, landbrugsministerens hensigt at søge om endnu flere midler til landvindingsarbejder, som må anses for at være en produktiv form for beskæftigelsesarbejder, idet der på lang sigt skabes varige værdier.

Det samme gælder grundforbedringsarbejderne. Jeg skal ikke knytte nærmere bemærkninger hertil, da der lige er behandlet et lovforslag her i tinget vedrørende ændring i grundforbedringsloven, således

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

at der gives større statstilskud til grundforbedringsarbejderne. Herved skulle forhåbentlig en udvidelse af beskæftigelsen ved grundforbedringsarbejderne også i den kommende sæson kunne imødeses.

Jeg burde vel også — ikke mindst i forbindelse med det, jeg sagde til indledning om det nødvendige i en udvidet industrialisering — nævne, at et udvalg under finansministeriet snart vil være færdigt med lovforslag med henblik på skattefri henlæggelser til investeringsfonds og ekstraordinære afskrivninger, en lovgivning, der forhåbentlig kan gennemføres i tinget inden sommerferien og derved støtte den fortsatte industrialisering og en øget opsparing.

Beskæftigelsesloven bør også nævnes. Der er i øjeblikket ved beskæftigelsesarbejder beskæftiget 5 000 mand. Det er klart, at det milde vintervejr giver særlige muligheder for de arbejder, der udføres i henhold til beskæftigelsesloven. Jeg har ved sæsonens begyndelse søgt finansudvalget om 38 mill. kr. til disse formål. Jeg fik desværre kun stillet 28 mill. kr. til rådighed; de er snart anvendt, og det er min hensigt igen meget snart at gå til finansudvalget og anmode om yderligere et beløb, måske op imod en halv snes mill. kr., til iværksættelse af beskæftigelsesarbejder. Jeg kan også nævne, at disse beskæftigelsesarbejder i vintersæsonen finansieres på den måde, at der gives et ekstra statstilskud til dem på 30 pct. af den udbetalte arbejdsløn, når arbejderne finder sted i vintermånederne.

Ja, jeg har herved søgt at give et overblik over de mange bestræbelser, der udfoldes, på lang sigt og på kortere sigt, for at øge beskæftigelsen og nedbringe den ledighed, vi har, og jeg håber herved at have givet et svar på den forespørgsel, der er rettet til mig.

Ordføreren for forespørgerne (Alfred Jensen): Jeg takker for den højtærede ministers redegørelse for de bestræbelser, der

er udfoldet fra regeringens side for at råde bod på de værste følger af arbejdsløsheden.

Jeg er enig med ministeren i, at selv om der kan påvises en forskel på arbejdsløsheden nu og i visse perioder før anden verdenskrig, er dette ikke tilstrækkeligt til at klare problemerne for alle de mange, der går uden beskæftigelse, og for dem, der har arbejdsløsheden hængende som en trussel over hovedet, måske ikke lige dag efter dag, men i adskillige perioder.

Selv om vi skal tage hensyn til, at der er en mindre ledighedsprocent, end der var i 1930'erne, synes jeg ikke, vi skal forklejne problemet, for det er et stort problem, som skal og må løses, og som man ikke kan klare ved at diskutere, i hvilke perioder arbejdsløsheden har været størst. Her drejer det sig om de mange tusinder, der står uden arbejde, de mange tusinder, som ser fremtiden i møde med utryghed. Spørgsmålet er derfor, hvordan vi skal klare dette problem, og jeg er enig med ministeren i, at det, det kommer an på, er en udvikling af industrien. Der er ikke meget håb om, at de, der er stødt ud i arbejdsløshed ude i landkommunerne som følge af mekaniseringen, skal kunne få arbejde, hverken ved landbruget eller ved anlægsarbejder, jordarbejder, bygningsarbejder el. lign.; det må være industrien, vi skal have fat på.

Jeg skal ikke underkende den udvidelse af industriproduktionen, der har fundet sted, men jeg synes ikke, man skal se bort fra, at den har fundet sted i en højkonjunkturperiode — en periode, hvor der var muligheder for at komme videre. Det er erkendt fra denne talerstol, at der er flere afsætningsmuligheder, end dansk industri udnytter, og jeg ser ikke rettere, end at når vi har en så stor ledighed og industrien ikke har været i stand til at opsuge arbejdskraften, er det, fordi det private initiativ og liberaliseringen ikke har slået til i så henseende. Ministeren oplyste, at man ville støtte industriens udvikling ved at komme med forslag an-

[Alfred Jensen.]

gående investeringfonds og afskrivning, hvorved mulighederne for yderligere investering skulle fremmes. Mig bekendt er de afskrivningsregler, vi har, ikke særlig stramme, og mulighederne for at investere i industrien er jo til stede i høj grad, men det er, som om interessen herfor ikke er til stede. Også her fra talerstolen er det jo erkendt, at forholdet mellem forbrug og opsparing — eller investering, hvad man nu vil — ikke er så helt tosset, men der er ikke det rette forhold inden for investeringen. Her rejser sig så det spørgsmål: vil det være muligt, så længe det er det private initiativ, der skal foretage investeringen, der skal bestemme over produktionens tilrettelæggelse, at komme stort længere? Befinder vi os ikke i den situation, hvorom Arbejdsmandsforbundets nye formand sagde: vi må have planøkonomi i vor samfundshusholdning, og får vi det, vil vi have muligheder for at overvinde arbejdsløsheden. Jeg tror, han har ramt det rigtige, og det nytter ikke noget, at man slår sig til tåls med, at nye afskrivningsregler og lempelser ved investering vil klare dette problem. Der skal langt, langt mere drastiske indgreb til; man har fra fagbevægelsens side ligefrem talt om en strukturændring af samfundet, hvorved arbejderne fik mere indflydelse på produktionen. Jeg tror, det vil være nødvendigt at gå den vej, hvis vi virkelig skal nå frem til fuld beskæftigelse. Der blev da også i går fra talerstolen gjort opmærksom på, at når samfundet, staten, hjælper til, er det muligt at få industrien udviklet. Det ærede medlem hr. Hans Rasmussen gjorde opmærksom på, hvad statens indsats havde betydet for stålvalseværkets oprettelse og drift, og det er klart, at man ved planmæssige indgreb vil være i stand til at udvikle industrien og få den placeret sådan, at der også bliver beskæftigelsesmuligheder ude i de små byer, faktisk også ude i landdistrikterne. Det kan ordnes, hvis man tager fat på det; men overlades det til det private initiativ, fortsætter den udvikling, vi kender, at strømmen går mod byerne, og at de, som ikke er i stand til at skaffe sig bopæl i byerne, bliver tvunget til at leve i arbejdsløshed ude i landdistrikterne.

Jeg har den opfattelse, at en af årsagerne til vore store vanskeligheder det sidste par års tid er den måde, hvorpå man ville løse valutavanskelighederne i 1954. Det kan ikke være rigtigt, at man skal løse sådanne vanskeligheder ved at skære den jævne mands købekraft ned og ved at skabe arbejdsløshed. Det kan ikke være vejen frem. Vi har den opfattelse, at man i stedet for skulle have valgt importreguleringen og så naturligvis samtidig have gennemført den nødvendige kontrol med priser og avancer. Det ville have været en mere fordelagtig vej at gå end den, vi er gået.

Samtidig med dette må man naturligvis udnytte de udenlandske markeder bedre. Jeg tænker her især på den østlige verden, hvor der er større muligheder end dem, vi har udnyttet; det viser sig jo, at vi har en alt for ringe handel med de østlige lande; det måtte være muligt at komme videre. De aftaler, som Finland, Island og Frankrig kan opnå, måtte vi vel også kunne opnå og derved sikre afsætning af den produktion, som vi ikke har mulighed for at sælge på de markeder, hvor vi afsætter hovedparten af vore varer i øjeblikket; det gælder i allerhøjeste grad landbrugsprodukter, men naturligvis også industrivarer. Vi har den opfattelse, at man burde ændre denne politik nu og derved sikre afsætning af en række varer, som vi altså ikke kan sælge; derved ville vi i øvrigt også sikre, at det arbejde, der kan udføres her i landet, udføres her.

Jeg har tidligere gjort opmærksom på, at vi burde have placeret flere ordrer på jernbanemateriel her i landet, end vi har gjort. Det er ganske urimeligt, at man lader de store lokomotiver bygge i udlandet, medens arbejdere, der er kendt med den slags arbejde, må gå arbejdsløse i Århus og Randers; ikke alene de pågældende arbejdere, men også byerne lider under en sådan trafik. Her var der mulighed for at øge beskæftigelsen.

I den seneste tid har spørgsmålet om automobilsamlefabrikkerne været fremme. Det har været vanskeligt at holde beskæftigelsen, og arbejderne har gjort opmærksom på, at der i andre lande, som vi i øvrigt er i fællesmarked med, er sikret et vist forhold mellem import af automobiler og produktion af automobiler i hjemlandet. Det måtte man også kunne sikre her, og det var rime-

[Alfred Jensen.]

ligt, om man tog fat på foranstaltninger, der tog sigte på en sådan ordning. Jeg tror, en indsats på dette område kunne tjene til at stimulere beskæftigelsen her i landet. Det er urimeligt, at man indfører varer fra udlandet, når der her i landet findes industrier, som er i stand til at producere dem, og når prisforskellen er så ringe, at det rent samfundsøkonomisk ville være fordelagtigt, at varerne fremstilles her i landet.

Et andet middel, som kan tjene til at stimulere beskæftigelsen, er en arbejdstidsnedsættelse. Det er adskillige år siden, kravet om 40 timers ugen blev ført frem. Siden den tid er rationaliseringen gået sin gang, produktiviteten er steget; mange steder slides der langt hårdere nu end før, og der er skabt baggrund for en nedsættelse af arbejdstiden. Man konstaterer, at det ene land efter det andet forlader 48 timers ugen og går længere ned; sidst har vi læst om, at bygningsarbejderne i Vesttyskland er kommet ned på en 45 timers uge, og det ønsker med fuld lønudligning.

Det er på tide, vi også går til en nedsættelse af arbejdstiden. Det forekommer mig, at vi her — også fordi det er et så stort problem — bør gå en anden vej, end vi hidtil har gjort med hensyn til arbejdstiden: at gå til at lovfæste arbejdstiden. Det rimelige var vel at fastsætte en 40 timers uge, men selv om man ikke kom længere ned end de 44 timer, var det et skridt i den rigtige retning. Det kan ikke løse beskæftigelsesproblemet, det er klart; men det er jo ikke alene et spørgsmål om beskæftigelse, det er også et spørgsmål om den sociale og kulturelle side af arbejdernes liv. Men en løsning af dette problem ville jo også bidrage til at øge beskæftigelsen.

Det spørgsmål, som i øjeblikket har særlig stor interesse, er jo byggeriet, fordi der på dette område er en følelig arbejdsløshed. Jeg ved ikke, om de fornemmelser, man har rundt om i landet, er rigtige, men man har den opfattelse, at der kun kommer meget lidt byggeri i gang i denne sommer; de murere, tømrere og malere, der går arbejdsløse, har altså meget ringe chancer for at få beskæftigelse. Derfor forekommer det os, at der bør sættes ind på dette område for at øge beskæftigelsen. Det er et spørgsmål, om man ikke på baggrund af den ringe

beskæftigelsesgrad i øjeblikket ved byggearbejder burde opgive materialebevillingssystemet. Jeg ved godt, regeringen hævder, at det er lempet sådan, at det praktisk talt intet betyder. Men når vi står over for en sommer, hvor ingen kan garantere for, at byggearbejder kommer i gang, er det rimeligt, at man lader dem bygge, som har penge at bygge for, for også det at have folk gående arbejdsløse koster penge; derfor synes vi, det ville være rimeligt at gå den vej.

Dernæst må man efter vor opfattelse også se lidt på byggestøtteleven. Med den ledighed, vi har, bør man skabe muligheder for mere boligbyggeri. Boligproblemet er i og for sig tilstrækkeligt til at motivere en ændring på dette område. Jeg ved ikke, hvilke former man har tænkt sig byggestøttelov-givningen skal have fremetter, og jeg mener heller ikke, at man behøver at tage stilling til det nu, men hvis man ville, så kunne man lempe på de restriktioner, der er lagt her, sådan at der kom mere arbejde til udførelse. Det er helt urimeligt, at beløbet sættes ned med 15 mill. kr. nu. Det ville være rigtigere, om man i stedet for forøgede det beløb, der stilles til rådighed i lånetilsagn, med 100 mill. kr. og så samtidig ændrede de grænser, inden for hvilke statslån kan ydes. Jeg vil tro, at det ville tjene til at fremme beskæftigelsen af bygningsarbejderne i sommer-tiden.

Men der er jo også andre ting, der kan komme i betragtning. Der er således spørgsmålet om sanering af de gamle bydele såvel i hovedstaden som i provinsen. Der er ydet lån og tilskud hertil, men i alt for ringe grad. Når vi har en ledighed som den, vi har, er det rigtigst at tage fat på at løse dette problem.

Et andet spørgsmål i forbindelse med de gamle ejendomme er, at også her kan der skaffes arbejde frem, som oven i købet kan være valutabesparende. Jeg har set beregninger, der går ud på, at hvis man foretager tætning af vinduer og døre, moderniserer fyringsanlæg, foretager isolering i det hele taget, skulle man kunne spare indtil 300 mill. kr. i brændselsforbrug årlig — 300 mill. kr. årlig i brændselsforbrug! For så vidt sådanne ting holder stik, og det skulle de gøre, eftersom man også erkender det i boligministeriet, bør man finde frem til en ordning, der fremmer en sådan forbedring

[Alfred Jensen.]

af de gamle ejendomme og samtidig giver beskæftigelse.

Dernæst vil jeg også gerne pege på, at der jo er stor trang til at få opført en række offentlige bygninger: skoler, hospitaler, alderdomshjem. I adskillige tilfælde ligger tegningerne jo klar, og dér er det bare et spørgsmål om at få pengene og materialebevillingerne i orden. Vi foreslår, at man er mere large på dette område, sætter noget arbejde i gang, som kan sættes i gang nu, således at vi virkelig kommer ud over ledigheden.

Der er endnu flere felter, hvor man kan foretage foranstaltninger, der fremmer beskæftigelsen. Lad mig nævne sådan noget som idrætsanlæg. Det er en kendt sag, at bortset fra at der findes visse store sportspaladser, har idrætten i dette land trange kår. Det gælder i første række landkommunerne, og det gælder også købstæderne, og det er urimeligt, at man ikke, når man taler så meget om omsorgen for ungdommens uddannelse og opdragelse, får rettet disse forhold. Pengene kan jo skaffes. Statskassen regner med efter finansministerens forslag at få 17,5 mill. kr. ind på tipstjeningen i det kommende finansår. Vi vil foreslå, at disse 17,5 mill. kr. bruges til færdiggørelse eller indretning af idrætsanlæg over det ganske land, sådan at der skaffes øget beskæftigelse også dér, hvor vi har arbejdsløshedser.

Endelig bør jeg vel også nævne offentlige arbejder. Jeg har så ofte peget på, at de penge, der bliver opkrævet til vejformål, ikke bruges fuldt ud til at løse de opgaver, som de er indkrævet til. Vi ved, at en lang række byer har arbejder, der trænger til at blive udført, arbejder, som ikke alene kan have betydning som beskæftigelsesforanstaltninger, men som også færdigheds- og sikkerhedsmæssigt, har den største betydning. Man burde tage fat på at løse disse opgaver, først og fremmest i de byer, hvor arbejdsløsheden er stor. Jeg ser, at byer som Randers, Skive, Silkeborg, Thisted, Hjørring, Horsens og Esbjerg har meget stor ledighed, og det var vel rimeligt, om man tog fat på at løse nogle af de opgaver, man har dér. Randers har jo — det kan ikke være den højtærede minister ukendt — et stort problem med omkørselsveje, og der

er mange arbejdsløse. I Esbjerg er der visse problemer vedrørende vej- og havneanlæg, og også her er ledigheden stor. Der er opgaver nok, som trænger til at blive løst, og som i og for sig har gode samfundsmæssige formål. Måske tjener de i første række kun sikkerheden, men vel også bekvemmeligheden, og andre tjener produktive formål. Der er jo adskillige havneanlæg, der er molebyggeri, der er kystsikringer, som kan udføres, og alt dette mener vi man bør have opmærksomheden henvendt på og stille flere midler til rådighed for end dem, der fremgik af ministerens tale.

Jeg kan naturligvis ikke overskue, hvor stor nedgangen i ledigheden bliver efter de forskellige foranstaltninger, ministeren har talt om er sat i gang eller vil blive sat i gang, men af stemmeføringen vil jeg tro, den kun bliver beskeden. Derfor er det nødvendigt, at man træffer yderligere foranstaltninger. Vi mener ikke, at hverken det danske folk eller arbejderklassen kan slå sig til tåls med de foranstaltninger, der her er nævnt. Der må mere til, og den kommunistiske gruppe agter i den nærmeste fremtid at stille forslag i overensstemmelse med de synspunkter, jeg her har fremført.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag). Jeg skal kun gøre nogle ganske enkelte bemærkninger til ordføreren for forespørgerne. Det ærede medlem hr. Alfred Jensen nævnte de uudnyttede afsætningsmuligheder, der foreligger i den østlige verden. Det er vel i disse dage netop et år siden, at jeg havde den ære at afslutte de sidste forhandlinger med den sovjetiske forhandlingsdelegation her om den handelsaftale, der i øjeblikket gælder mellem Sovjetunionen og Danmark. Vi forsøgte under denne aftale at sælge meget store kvanta landbrugsvarer, både smør, flæsk og andre varer, til Sovjetunionen, men kunne ikke finde afsætning for større kvantiteter end dem, der i øjeblikket er optaget på aftalen. Vi søgte også at interessere handelsdelegationen fra Sovjetunionen for vore industrivarer. Her fandt vi en betydelig interesse og en nøje defineret interesse for køb af visse skibe og visse motorer, en interesse som vi i det store og hele var i stand til at tilfredsstille. Vi fik tilfredsstillende aftaler og siden tilfredsstillende kontrakter afslut-

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

tet, men desuden forsøgte man fra dansk side — både i møder med handelsdelegationen og fra kredse inden for dansk handel og industri uden for delegationen — at interessere Sovjetunionen for køb af danske, færdige industriprodukter. Jeg ved bl. a., at der var konkrete forretningsmæssige forsøg på at sælge varer som tekstilvarer til Sovjetunionen, men det var os ikke muligt at få nogen varemængder af den art optaget i handelsaftalen.

Jeg førte altså disse handelsforhandlinger, og mine erfaringer fra forhandlingerne viste meget begrænsede afsætningsmuligheder, for visse industrifærdigvarers vedkommende overhovedet ingen afsætningsmuligheder; men de muligheder, der var, blev selvfølgelig udnyttet i så høj grad, vi overhovedet kunne gøre det.

Det ærede medlem nævnte vore lokomotivkøb, og det er rigtigt, at vi til forbedring af statsbanernes driftsøkonomi har købt en del diesellokomotiver, de såkaldte MY-lokomotiver, og vi har måttet købe dem i Sverige. Det ærede medlem hævder, at disse lokomotiver kunne være lavet i Randers eller i Århus. Jeg er ked af at måtte sige det, men de kunne i hvert fald ikke være lavet i Randers. Fabrikken dér er jo en jernbanevognfabrik, det er ikke nogen lokomotivfabrik, beklageligt nok. Derimod har man i Århus en lokomotivfabrik, nemlig Frichs fabrikker, og det er sikkert det ærede medlem bekendt — eller bør det være det — at der har været løbende forhandlinger med Frichs fabrikker om disse lokomotivfremstillinger. I over et par år har der foregået et meget ivrigt forsøgs- og konstruktionsarbejde i Århus netop med henblik på, at vi skulle blive leveringsdygtige — inden for landets egne grænser og med Danmarks egne arbejdere — med hensyn til disse lokomotivtyper, som begribelsesvis er absolut nødvendige i moderne jernbanedrift.

Det ærede medlem nævnte materialebevillinger til privatfinansieret byggeri. Det har været en retningslinje for administrationen, at hvor der foreligger privatfinansieret byggeri, privatfinansierede projekter, som søger materialebevilling, lægges der ingen hindringer i vejen herfor, og der er mig bekendt ikke nægtet materialebevilling til

noget større privatfinansieret byggeforetagende i de sidste måneder.

Skulle det være det ærede medlem bekendt, at noget privatfinansieret byggeforetagende er blevet standset, må der have gjort sig ganske særlige årsager gældende. I hvert tilfælde ville jeg gerne kende sådanne eksempler, så jeg kan få lejlighed til at undersøge, om vi alligevel kunne give tilfaldelsen, så sådanne arbejder kunne komme i gang.

Det er helt naturligt, at man i forbindelse med beskæftigelsesproblemerne også kommer ind på boligbyggeriet. Lad mig her nævne, at der i 1956 blev påbegyndt ca. 22 000 lejligheder eller 2 000 flere end i 1955, og jeg kan også nævne, at der ved udgangen af 1956 var ca. 24 000 lejligheder under opførelse, det er 2 000 flere end ved udgangen af 1955. Hvis vi kan regne med, at der i løbet af dette år bliver sat omkring en snes tusind lejligheder yderligere i gang, skulle vi kunne nå op på investeringer i boligbyggeriet i 1957, der ligger noget højere end i 1956; hvor meget højere tør jeg ikke give noget helt klart overslag over, men noget mere skulle det blive, og det skulle forhåbentlig også give sig beskæftigelsesmæssige udslag.

Den ærede ordfører for forespørgerne nævnte også beskæftigelsesarbejderne, og her er jeg helt enig i, at der rundt omkring i vore arbejdsløshedsramte byer ligger projekter til beskæftigelsesarbejder, som det var ønskeligt at få i gang. Det er naturligvis et pengespørgsmål. Det kan dreje sig om idrætsanlæg, det kan dreje sig om vejarbejder, men hvor meget der kan sættes i gang, er afhængigt af, hvor mange penge vi har til rådighed. Som jeg nævnte før, søgte jeg for nogle måneder siden 38 mill. kr. i finansudvalget. Jeg fik 28 mill. kr. bevilget. De er snart opbrugt, og så vil jeg naturligvis, som jeg sagde i min første redegørelse, komme tilbage til finansudvalget og søge om at få flere penge bevilget, så at disse beskæftigelsesarbejder kan komme i gang, medens tid er, medens behovet for dem er så stort, som det er i øjeblikket.

Ordføreren for forespørgerne (Alfred Jensen): Den højtærede minister gjorde opmærksom på, hvilke vanskeligheder der var forbundet med at nå frem til at få handels-

[Alfred Jensen.]

aftalen med Sovjetunionen udfyldt. Det er vi såre vel bekendt med, fordi vi af og til får en lille redegørelse her fra folketingets talerstol derom og også kan læse i pressen om disse forhandlinger. Men jeg bemærker og hæfter mig ved, at vi havde store vanskeligheder med tankbådene. Det kom vi ud over. Så vil jeg tro, at det også skulle være muligt at komme igennem her.

Jeg kender jo ikke alt vedrørende de forhandlinger, der foregår, hvorledes man stiller det op fra dansk side; men af og til kommer der klager frem over, hvordan man optræder fra dansk side over for andre østlige lande, der ønsker at handle med os. Der klages over det licenssystem, vi har, som gør det vanskeligt at udfylde de handelsaftaler, der er afsluttet f. eks. med Den Tyske Demokratiske Republik. Der var truffet en aftale om salg af 1 mill. æg til Den Tyske Demokratiske Republik, men da der stilledes som betingelse, at sælgeren for at få licens måtte møde frem med en køber til kemiske produkter, blev der ikke noget af den handel. Sådan klages der også fra andre lande, og man spørger sig selv: når vi har overskud af landbrugsprodukter — og det er også et problem; vi kan godt hæfte os ved industrien, men det er et stort problem med landbrugsproduktionen — når vi har disse vanskeligheder, hvorfor sørger vi så ikke for at udnytte de afsætningsmuligheder, som findes i den østlige verden, i Sovjetunionen, i de såkaldte folkedemokratiske lande, i Kina og andre steder? Det er jo hele denne del af verden, vi ikke er opmærksom nok på.

Det er ikke alene mig, der fremhæver disse muligheder, det gør også handelsfolk. Forleden havde Aarhus Stiftstidende en større artikel af en grossist, som forklarede, at der var store muligheder for handels-samkvem med østen, og at Danmark kunne udnytte dem, hvis man ville gøre noget mere derfor. Det er det, jeg har talt for. Jeg tror ikke, det går i orden af sig selv, jeg tror, der ligger mange sten på vejen, men dem er man vel interesseret i at få ryddet til side. Jeg peger på, at Finland og Sverige, Island og Frankrig har kunnet nå frem til aftaler. Så må det vist også være møjen værd for os at se at nå frem hertil. Når vi betragter det høje formål, vi stræber

efter at opfylde her, er det vistnok, for at sige det mildt, umagen værd.

Hvad lokomotivbygningen angår, har spørgsmålet været rejst tidligere. Jeg ved fuldt vel, at man ikke bygger lokomotiver i Randers, og hvis jeg har udtalt mig sådan, at man fik den opfattelse, har jeg fortalt mig. Jeg har i øvrigt også tænkt på andet jernbanemateriel. Dette spørgsmål er rejst her ved to lejligheder, og første gang det blev rejst, forklarede ministeren, at nu ville man søge at få fremstillet enkeltdele her til disse lokomotiver. Jeg tror, at hvis man for alvor havde sat ind på at få de lokomotiver, det jernbanemateriel, fremstillet her i Danmark, havde der været muligheder derfor. Men spørgsmålet er jo ikke så meget, hvad der er sket, som hvad vi står over for. Vi skal — det blev oplyst sidste år — have vort jernbanemateriel fornyet, og spørgsmålet er så: skal vi importere det, eller skal vi bruge den arbejdskraft, der findes her, til at fremstille det? Det er med henblik herpå, jeg har nævnt dette spørgsmål.

Hvad materialebevillingerne angår, vil jeg sige, at hvis der virkelig gives los til alle sider, kan man lige så godt ophæve materialebevillingssystemet; så må man da hellere lade det helt ligge. Jeg har ikke noget konkret eksempel, men jeg har fået henvendelse den ene gang efter den anden fra bygningsarbejdere, som siger, at de har konkrete eksempler på, at dette materialebevillingssystem hindrer visse arbejder i at blive udført, og jeg skal i anledning af det svar, jeg fik, undersøge, om der foreligger konkrete tilfælde. Jeg forstår, der er mulighed for at få det rettet; det vil altså sige, at de private, der ønsker at bygge, har mulighed for at få materialebevilling, og det er altid noget, hvis vi kommer så vidt.

Med hensyn til boligbyggeriet ser jeg naturligvis som alle andre med megen interesse på, hvor mange boliger der bliver opført, men i denne forbindelse er det, der interesserer, ikke spørgsmålet om antallet af lejligheder, der er under opførelse, der bliver færdige eller planlægges, men spørgsmålet er: hvor mange kommer der i arbejde af de bygningsarbejdere, der går ledige? Vi skulle gerne nå dertil, at de i det mindste i sommertiden er i arbejde — jeg har i øvrigt den opfattelse, at de burde beskæftiges hele året rundt — men det

[Alfred Jensen.]

bliver der ikke mulighed for, hvis ikke der gives flere lånetilsagn, hvis ikke man lemper på betingelserne, og det er det, jeg har talt for.

Der var ikke megen trøst i ministerens sidste ord. Jeg håber, at de bestræbelser, ministeren har lovet at udfolde for at få større bevillinger til beskæftigelsesarbejder, lykkes fuldt ud. Jeg vil endda håbe, at vi får betydeligt mere. Vi vil som sagt møde med forslag, som giver udtryk for, hvorledes vi mener man kan fremme beskæftigelsen i det kommende år.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

I skrivelse af dags dato meddeler indenrigsministeren, at han ønsker her i tinget skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.,

forslag til lov om ændring i loven om den fælleskommunale udligningsfond. (Vedrørende tilskud til skoleudgifter) og

forslag til lov om udskydelse af revisionen af lov om bekæmpelse af sygelighed og dødelighed blandt børn i det første leveår.

Udvalget angående forslag til lov om ændringer i søloven og forslag til lov om skibsregistrering har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Udvalget angående forslag til lov om bestyrelsen af de offentlige veje har afgivet betænkning over nævnte lovforslag. Eksemplarer vil blive omdelt.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Indenrigsministeren (Carl Petersen): Jeg skal tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om indfødsrets meddelelse m. v.*

Nærværende lovforslag er udarbejdet efter samme retningslinjer som de senest vedtagne indfødsretslove, d. v. s. at der i et særligt afsnit er optaget de personer, der søger om erhvervelse eller bevarelse af ind-

fødsret uanset bestemmelserne i lov nr. 379 af 12. juli 1946.

Det foreliggende lovforslag omfatter i § 1 88 personer, der søger om dansk indfødsret ved naturalisation, og i § 2 og § 3 3 personer, der omfattes af den fornævnte lov fra 1946, d. v. s. personer, der på grund af denne lov har været udelukket fra automatisk at erhverve dansk indfødsret, og som nu søger om at blive stillet, som om 1946-loven ikke havde eksisteret for deres vedkommende.

Da der til stadighed kommer nye sager fra de lokale myndigheder, håber jeg, at der — ligesom tidligere — ved ændringsforslag kan optages et yderligere antal personer, hvis ansøgninger bliver færdigeksperederet, medens lovforslaget er til behandling i tinget.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje folketings velvillige behandling.

Jeg skal endvidere tillade mig for det høje folketing at fremsætte *forslag til lov om ændringer i loven om den fælleskommunale udligningsfond. (Vedrørende tilskud til skoleudgifter).*

Forslaget tager sigte på en regulering under hensyn til prisudviklingen af det tilskud, der af den fælleskommunale udligningsfond ydes kommunerne til dækning af skoleudgifter.

En tilsvarende regulering fandt senest sted ved lov nr. 67 af 17. marts 1954.

Efter forslaget skal de nye satser for ydelse af tilskuddet — på samme måde, som det har været tilfældet ved tidligere reguleringer — kun gælde for en periode af 3 år.

De foreslåede satser for beregning af tilskuddet fra udligningsfonden er fastsat således, at kommunerne inden for den 3-årige periode kan påregne at få samme procentvise dækning af de tilskudsberettigede skoleudgifter, som de opnåede ved reguleringen i 1954 og ved den foregående regulering i 1951. Gennemførelsen af forslaget skulle således alene betyde en naturlig ajourføring af det pågældende tilskud.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslagets bemærkninger, der indeholder en nær-